

Designing and Explaining a Model of Social Capital Based on Imam Khomeini's Last Will

Akbar Bahmani¹

Elahe Mollaei²

Mehdi Safian³

Seyed Mehdi Mousavi Davoudi⁴

Research Paper

Abstract

The objective of the present study is to design and explain a model of social capital based on Imam Khomeini's last will. Qualitative method has been used in this study; the indices and factors have been extracted through thematic analysis. The factors of social capital were extracted from Imam Khomeini's last will. In the first place, 90 codes were found and then classified into 49 basic themes and then into 4 organizing codes. In the next step, the themes network was drawn based on the codes. Finally, social capital based on Imam Khomeini's last will was designed that includes four general indices, i.e. Islamic capital, human capital, basic capital and cultural-structural capital. The findings of this paper indicate that proper management of these factors and indices can lead the society to excellence and success as they are based on Imam Khomeini's last will that are compatible with the conditions prevailing the society. The executives and citizens may pay special attention to them.

Keywords: Imam Khomeini, social capital, Islamic capital, human capital, basic capital, cultural-structural capital.

1. Assistant Professor, Department of Public Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran. E- mail: bahmani.akbar@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Business Management, Payame Noor University, Tehran, Iran. E- mail: mollaei@pnu.ac.ir

3. Department of Human Resource Management, Faculty of Management and Economics, Imam Hossein University, Tehran, Iran. E- mail: safian.mehdi@gmail.com

4. PhD (Public Administration), Human Resource Management, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author). Email: mehdimousavi.hrm@gmail.com

طراحی و تبیین الگوی سرمایه اجتماعی مبتنی بر وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی (ره)

اکبر بهمنی^۱

الهه ملایی^۲

مهدی صفیان^۳

سید مهدی موسوی داودی^۴

مقاله پژوهشی

چکیده: پژوهش حاضر به طراحی و تبیین الگوی سرمایه اجتماعی مبتنی بر وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی پرداخته است. در این پژوهش از روش تحلیل کیفی مضمون جهت استخراج مؤلفه‌ها و رسم شبکه مضامین استفاده شده است. روش کار چنین است که نگارندگان با بررسی و دقت نظر در وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی به جست‌وجوی مضامینی که معرف سرمایه اجتماعی است در ابتدا به ۹۰ کد و نکته کلیدی دست یافتند. در ادامه، کدهای استخراج شده به روش تحلیل مضمون در قالب ۴۹ مضمون پایه و ۴ مضمون سازمان دهنده تقسیم‌بندی شدند. سپس، حاصل کار به صورت الگوی سرمایه اجتماعی مبتنی بر وصیت نامه سیاسی - الهی امام خمینی ارائه شد؛ که شامل ۴ شاخص کلی سرمایه اسلامی، سرمایه انسانی، سرمایه بنیادی و سرمایه فرهنگی - ساختاری است. شایان ذکر است، مدیریت مناسب این شاخص‌ها و مؤلفه‌ها با توجه به اینکه برگرفته از اندیشه امام خمینی و عیناً منطبق بر شرایط حاکم بر کشور است، موفقیت و تعالی را در جامعه به همراه خواهد داشت که شایسته است به صورتی ویژه مورد توجه کارگزاران و شهروندان قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: امام خمینی، سرمایه اجتماعی، سرمایه اسلامی، سرمایه انسانی، سرمایه بنیادی و سرمایه فرهنگی - ساختاری.

۱. استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. E-mail: bahmani.akbar@gmail.com

۲. استادیار گروه مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. E-mail: mollaei@pnu.ac.ir

۳. استادیار گروه مدیریت منابع انسانی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه جامع امام حسین، تهران، ایران. E-mail: safian.mehdi@gmail.com

۴. دکتری مدیریت دولتی، مدیریت منابع انسانی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

E-mail: mehdimousavi.hrm@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۳/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۶/۱۰

پژوهشنامه متین / سال بیست و سوم / شماره نود و سه / زمستان ۱۴۰۰ / صص ۲۷-۱

مقدمه

امروزه در کنار سرمایه‌های انسانی، مالی و اقتصادی سرمایه دیگری به نام سرمایه اجتماعی مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. این مفهوم به پیوند و ارتباطات میان اعضای یک شبکه به‌عنوان ارزش اشاره دارد که با خلق هنجارها و اعتماد متقابل موجب تحقق اهداف اعضا می‌شود (الوانی و سید نقوی ۱۳۸۴: ۴). در واقع، سرمایه اجتماعی را می‌توان در کنار سرمایه‌های اقتصادی و انسانی، بخشی از ثروت ملی به حساب آورد که بستر مناسبی برای بهره‌برداری از سرمایه انسانی و فیزیکی (مادی) و راهی برای نیل به موفقیت قلمداد می‌شود. بدون سرمایه اجتماعی، هیچ اجتماعی به هیچ سرمایه‌ای نمی‌رسد، به طوری که بسیاری از گروه‌ها، سازمان‌ها و جوامع انسانی، بدون سرمایه اقتصادی و صرفاً با تکیه بر سرمایه انسانی و اجتماعی توانسته‌اند به موفقیت دست یابند؛ اما هیچ مجموعه انسانی، بدون سرمایه اجتماعی نمی‌تواند اقدامات مفید و هدفمندی انجام دهد از سوی دیگر، سرمایه اجتماعی، به زندگی فرد، معنی و مفهوم می‌بخشد و زندگی را ساده‌تر و لذت‌بخش‌تر می‌کند. پس به‌طور کلی می‌توان گفت: هر چه سرمایه اجتماعی ملتی بیشتر باشد، آن ملت، خوشبخت‌تر و ثروتمندتر خواهد بود (حق‌شناس ۱۳۸۴: ۲). سرمایه اجتماعی به معنای دانش فهم هنجارها، قوانین و انتظارات مشترک درباره الگوهای تراکنش‌هایی است که گروه‌هایی از افراد را به فعالیت برمی‌انگیزاند (Fukuyama 1999: 71). همچنین سرمایه اجتماعی بستری مناسب برای ارتقای سرمایه انسانی و فیزیکی سازمان ایجاد می‌کند و راه کامیابی سازمان را هموار می‌سازد. از سوی دیگر سرمایه اجتماعی به زندگی فرد در بین گروه‌های اجتماعی معنا و مفهوم می‌بخشد و زندگی را جذاب‌تر می‌کند (الوانی و شیروانی ۱۳۸۳: ۷۰). در عصر حاضر برای توسعه، بیشتر از آنچه به سرمایه اقتصادی، فیزیکی و انسانی نیازمند باشد به سرمایه اجتماعی نیاز است؛ زیرا جامعه بدون سرمایه اجتماعی از دیگر سرمایه‌ها هم به‌طور بهینه استفاده نخواهد کرد (بیکر ۱۳۸۲: ۴۳). اگرچه سرمایه اجتماعی از مفاهیم جدید علم غربی است، با توجه به اینکه جوامع اسلامی هم همبستگی منحصر به فردی داشته‌اند و به همین لحاظ نقش انکار نشدنی در گسترش تمدن اسلامی ایفا کرده‌اند (کوهکن ۱۳۸۸: ۱۲۴). در تعالیم اسلامی بیان شده است که دست خداوند یعنی عنایت الهی با جماعت است و گویی این یک سنت الهی است که بعضی از الطاف خداوند صرفاً شامل حال جماعت انسان‌ها

می‌شود نه فرد انسان‌ها، امام علی^(ع) در این باره به مردم فرمان می‌دهد که با جمع باشید؛ زیرا دست خدا همراه جماعت است. با نگاهی به شیوه زندگی امام خمینی می‌توان دریافت که ایشان از این سرمایه ارزشمند در دوران انقلاب و جنگ تحمیلی و دوران دشوار بعد از انقلاب به‌خوبی استفاده کردند؛ اما به نظر می‌رسد کمتر به مؤلفه‌ها و کارکردهای آن توجه شده است و نهادهای متولی تنها با پرداختن نمادین به مؤلفه‌های سرمایه‌های اجتماعی و آن‌هم از نگاه متفکران غربی گام‌های نه‌چندان مؤثر در جهت تبیین، تجزیه و تحلیل این مفهوم و استفاده از منویات بنیان‌گذار انقلاب در این زمینه برداشته‌اند (زمانی و همکاران ۱۳۹۷: ۳۷۸). لذا، این پژوهش در پی آن است که الگوی سرمایه اجتماعی (شاخص‌ها و مؤلفه‌ها) در جامعه اسلامی از منظر امام خمینی چگونه است؟

پیشینه پژوهش

موضوعات مدیریتی همچون مدیریت سرمایه اجتماعی، در تحقیقات مختلف مورد بررسی قرار گرفته است؛ اما با مروری بر تحقیقات مشابه، چنین به دست می‌آید که این مفاهیم بر اساس وصیت‌نامه الهی-سیاسی امام خمینی به انجام نرسیده است و علاوه بر این، این تحقیقات اغلب با روش‌های کمی به بررسی ارتباط سرمایه اجتماعی با دیگر متغیرها پرداخته‌اند. از این رو در این تحقیق به طراحی و تبیین الگوی سرمایه اجتماعی بر اساس وصیت‌نامه سیاسی-الهی امام خمینی به روش تحلیل مضمون می‌پردازیم که در تحقیقات پیشین مغفول مانده بود. در مورد این موضوع پژوهش‌هایی انجام شده که از جمله پژوهشی با عنوان سرمایه اجتماعی در اندیشه و سیره امام خمینی از امیر محمدی در سال ۱۳۸۹ است. ایشان در تحقیق خود در پی پاسخ‌گویی به دو سؤال است که جایگاه سرمایه اجتماعی در اندیشه و سیره امام خمینی چیست؟ و منابع و شیوه‌های تقویت سرمایه اجتماعی در اندیشه امام خمینی کدام‌اند؟ از نظر ایشان دستگاه تفکر سیاسی امام خمینی را می‌توان در سه سطح فلسفه سیاسی، نظریه سیاسی و الگوی سیاسی مورد بررسی قرار داد که در هر یک از این سطوح منابع و نتایج و شیوه‌هایی برای تقویت سرمایه اجتماعی در سیره و اندیشه امام خمینی می‌توان یافت که با تقویت و توسعه هر یک می‌توان به تولید و تقویت بیشتر سرمایه اجتماعی در جامعه ایران دست‌یافت. تحقیق دیگر در سال ۱۳۹۱ از سید حسین اطهری با

عنوان تأثیر رهبری امام خمینی بر سرمایه‌های اجتماعی در جریان انقلاب اسلامی است که با تکیه بر تحلیل گفتارها و واکاوی اندیشه‌های امام در این باب نشان داد که ایشان با بهره‌گیری بهینه از عناصر و نهادهای مذهبی سه مؤلفه انسجام، اعتماد و مشارکت را تقویت نموده و در نتیجه توانست سرمایه اجتماعی جامعه ایران را به طرز مطلوب و در راستای شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی تقویت و مدیریت کند. تحقیقی از زمانی و همکاران در سال ۱۳۹۷ با عنوان شناسایی مؤلفه‌های شناختی سرمایه اجتماعی از دیدگاه امام خمینی نشان داد که «خدا محوری»، «اسلام محوری»، «اعتماد»، «قانون‌گرایی» و «خدمت برای خدا و اعتقاد به نظارت الهی»، مهم‌ترین مؤلفه‌های بعد شناختی (ذهنی) سرمایه اجتماعی در بیانات امام خمینی است. همچنین امام همواره مردم و مسئولان را به خدمت به خلق و توجه به دستورات الهی و سیره پیامبر (ص) و ائمه (ع) سفارش و بر ضرورت افزایش اعتماد و انسجام در پرتو عمل به قوانین تأکید نموده است. کوهکن (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی اسلامی، نشان داد که مؤلفه‌های ساختاری سرمایه اجتماعی در اسلام شامل ولایت خانواده و اخوت بوده و مؤلفه شناختی سرمایه اجتماعی در اسلام شامل اعتماد است که دو دسته قوانین سلبی و ایجابی برای تقویت سرمایه اجتماعی در اسلام تعبیه شده است. نتیجه مطالعات عبدالهی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان سرمایه اجتماعی و عنایت الهی نشان داد فرد در جامعه به تعادل می‌رسد و از خواست‌های فردی دست می‌کشد که جامعه در نقطه اعتدال و توازن و دور از افراط و تفریط باشد. وحدت نتیجه اجتماع انسان‌ها حول محورهای مشترک بوده و اجتماع انسان‌ها هویت و حیاتی مستقل از فرد داشته و بر اساس تعالیم دینی تابع سنت الهی است و جامعه با پرهیز از افراط و تفریط و دوری از تفرقه البته بر محور دین مشمول سنت لطف و عنایت الهی خواهد شد؛ بنابراین مفهوم سرمایه اجتماعی ناظر به مرحله تعالی یافته اجتماع است؛ یعنی مرحله‌ای که انسان‌ها اجتماع را انتخاب کرده‌اند و آن را وطن اصلی خود تلقی می‌کنند، به همین دلیل هم جلوه‌های برادری، محبت و همزیستی در اجتماع جلوه می‌کند و منشأ عادت و خوشبختی انسان می‌شود.

عابدینی و همکاران (۱۳۹۸) در تبیین الگوی سرمایه اجتماعی بر اساس وصایای فرماندهان شهید دفاع مقدس با بررسی اسنادی، وصایای فرماندهان شهید دفاع مقدس شامل ۳۳

وصیت‌نامه بررسی و سعی بر توصیف کیفی محتوای مفاهیم، نمودند. پس از کدگذاری وصیت‌نامه‌ها و با استفاده از روش نظریه‌پردازی داده بنیاد، الگوی مورد نظر طراحی کردند. یافته‌های آنان نشان داد در شرایط علی مفاهیمی مانند امیدواری به خداوند، هدف‌دار بودن، دفاع از وطن و در شرایط پیش برنده مفاهیمی مانند احساس دین به انقلاب، تبلیغات منفی دشمنان، جنگ دشمنان با نظام و در شرایط بازدارنده نیز فردگرایی، ناکارآمدی ارتباطی و نداشتن هدف جمعی قرار دارند که در انتخاب راهبردها تأثیر می‌گذارند. پدیده محوری، حضور و مشارکت داوطلبانه مردم در بزنگاه‌های کشور است. راهبردهای سرمایه اجتماعی را نیز راهبردهای عینی و ذهنی تشکیل می‌دهند. این راهبردها منجر به نتایجی شده که پیامدهای فردی همچون سکون و آرامش، لذت روحی و معنوی و پیامدهای جمعی همچون اشاعه فرهنگ غنی اسلامی در جهان و الگو شدن برای دنیا و آزادی و حمایت مستضعفین را شامل می‌شود.

مبانی نظری پژوهش

مفهوم سرمایه اجتماعی را نخستین بار در سال ۱۹۲۰ شخصی به نام هانی فن^۱ به کار برد و پس از نیم قرن تأخیر مجدداً در سال ۱۹۶۰ جاکوب^۲ به آن پرداخت بعد از او در دهه ۷۰ گلن لوری^۳ منتقد و ایوان لایت^۴ جامعه‌شناس این واژه را برای شناسایی منابع مفید جامعه و توسعه سرمایه انسان بکار برد (جعفری و همکاران ۱۳۹۵: ۷۳). بر سر تعریف سرمایه اجتماعی اجماعی وجود ندارد؛ ولی در یک تعریف کلی می‌توان آن را به‌مثابه هنجارها، قواعد و اعتماد نهادینه‌شده در روابط و ساختار اجتماعی نامید (Lederman & et al 2002:509). کوهن و پروساک^۵ بیان می‌کنند که سرمایه اجتماعی متشکل از ارتباطات فعال بین افراد است که شامل اعتماد، درک متقابل، ارزش‌های مشترک و رفتارهایی است که اعضای

1. Hanifan
2. Jacobs
3. Glenn loury
4. Ivan light
5. Cohen & Prusak

شبکه انسانی و جوامع را به هم پیوند می‌دهد و همکاری‌ها را ممکن می‌سازد، سرمایه اجتماعی تقویت‌کننده همکاری، تعهد، تسهیم اطلاعات و اعتماد است همچنین مشارکت را در سازمان ارتقا می‌دهد که این خود باعث موفقیت و اثربخشی بیشتر می‌شود. سرمایه اجتماعی شبکه‌ای از روابط و پیوندهای مبتنی بر اعتماد اجتماعی بین فردی و بین گروهی و تعاملات افراد بین نهادها، سازمان‌ها و گروه‌های اجتماعی است که به همبستگی و انسجام اجتماعی و برخورداری افراد و گروه‌ها از حمایت اجتماعی و انرژی لازم برای تسهیل کنش‌ها برای تحقق اهداف فردی و جمعی منجر می‌شود (محمودی و همکاران ۱۳۹۴: ۲۳). با توجه به مجموعه تعاریف صورت گرفته به نظر می‌رسد که بهتر است از یک تعریف عملیاتی برای سرمایه اجتماعی در این تحقیق استفاده شود. بر این اساس سرمایه اجتماعی عبارت است از سرمایه نامحسوس در یک اجتماع که در طول زمان و بر اساس عقلانیت و نیک‌خواهی شکل می‌گیرد و منشأ آن هنجارها و اعتماد در ارتباطات متقابل انسانی است، سرمایه اجتماعی را به صورت ساده می‌توان چنین تعریف نمود «وجود روابط عمیق و گسترده میان افراد جامعه، روابط عمیق به معنای وجود اعتماد است و گستردگی روابط در جامعه نشانه وجود شبکه اجتماعی و ارتباطات متقابل در جامعه است» (کوهکن ۱۳۸۸: ۱۲۴).

روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی است. این روش مبتنی بر این اصل معرفت‌شناسی است که حقیقت قابل‌شناسایی نبوده و باید همیشه مورد تعبیر و تفسیر قرار گیرد. پژوهش تفسیری، متغیرهای وابسته و مستقل را از قبل تعریف نمی‌کند و بر این پیش‌فرض استوار است که دسترسی به واقعیت‌های اجتماعی تنها از راه سازه‌های اجتماعی نظیر زبان، خودآگاهی و معانی مشترک میسر است. به عبارتی دیگر، «حقیقت» ماهیتی متأثر از خصوصیات ذهنی بشر دارد. ماهیتی که نمی‌توان آن را از عبارت دیگر ساختارهای اجتماعی، ارزش‌ها و واقعیت‌ها مستقل دانست. بررسی‌های تفسیری تلاش می‌کنند از طریق معانی‌ای که افراد به پدیده‌ها می‌دهند آن‌ها را درک کنند (دانایی فرد و همکاران ۱۳۸۸: ۸۴). مسائل اجتماعی دامنه‌ای گسترده دارند که حل آن‌ها به شناخت ریشه‌های ظریف، عمیق و به‌ظاهر نامرئی‌شان وابسته است. شناخت این مسائل خودبه‌خود مستلزم دانستن و تسلط بر بنای

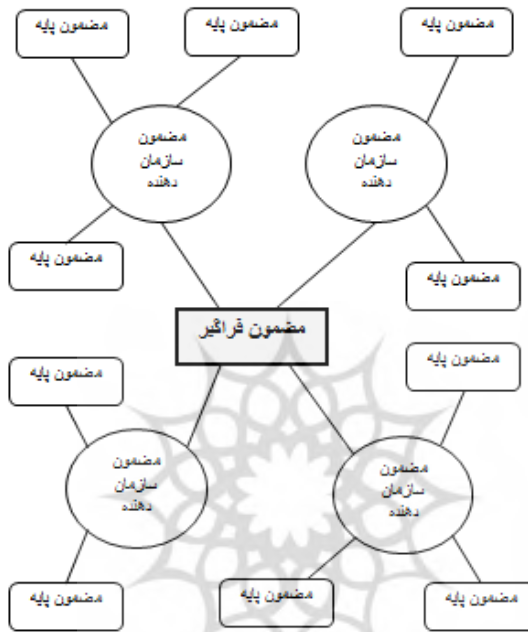
روش‌های شناخت آن‌هاست. تحقیقات از نوع کمی و کیفی که از دو مبانی متفاوت پارادایمی‌اند، این مسیرها را مشخص می‌کنند. نیومن معتقد است تحقیق کمی متکی بر پارادایم اثباتی، درصدد کمی‌سازی داده‌های تحقیق و استفاده از تکنیک‌های کمی برای تحلیل آن‌هاست. برای محقق اثبات‌گرا، داده‌های کیفی، حالات روحی و روانی دارند و شرایطی هستند که به رفتارهای قابل اندازه‌گیری منجر می‌شوند (Neuman 1997: 87). در تحقیق کیفی، داده‌های کیفی ارزشمندند؛ چون بر اساس آن‌ها می‌توان از طریق تحلیل کیفی به استنتاج و استخراج نظریه از بستر زمینه مورد مطالعه رسید. در این راستا، کوشش جهت تولید و ظهور مفاهیم، قضایا، فرضیات و نظریه علمی به‌جای آزمون و ارزیابی نظریه است (خاکی ۱۳۸۷: ۴۴)؛ بنابراین در این پژوهش به‌منظور یافتن مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مبتنی بر وصیت‌نامه سیاسی-الهی امام خمینی از استراتژی پژوهشی تحلیل مضمون که یکی از استراتژی‌های پژوهش‌های کیفی به‌شمار می‌رود استفاده شده است؛ زیرا در آن، چارچوبی از پیش تعیین‌شده مانند الگو و دسته‌بندی‌های جامع وجود ندارد و این چارچوب بر اساس داده‌هایی طراحی می‌گردد که گردآوری خواهند شد.

تحلیل مضمون

تحلیل مضمون روشی برای شناسایی، تحلیل و گزارش الگوها و مضامین موجود در داده‌ها است (عابدی جعفری و همکاران ۱۳۹۰: ۱۵۱). این روش داده‌ها را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (Braun & Clarke 2006: 77). تحلیل مضمون، فرآیندی برای تحلیل اطلاعات کیفی است. به‌طور کلی تحلیل مضمون، روشی است برای: (۱) دیدن متن؛ (۲) برداشت و درک مناسب از اطلاعات به‌ظاهر غیر مرتبط؛ (۳) تحلیل اطلاعات کیفی؛ (۴) مشاهده نظام‌مند یک شخص، یک تعامل، یک گروه، موقعیت، سازمان و یا یک فرهنگ؛ (۵) تبدیل داده‌های کیفی به داده‌های کمی.

شبکه مضامین به‌عنوان یک ابزار تحلیلی از ویژگی‌های کلیدی مشترک با بسیاری از تحلیل‌های کیفی برخوردار است (عابدی جعفری و همکاران ۱۳۹۰: ۱۷۰). شبکه مضامین به‌عنوان رویه‌ای برای تهیه مقدمات تحلیل یا ارائه نتایج پایانی تحلیل نیست؛ بلکه تکنیکی برای شکستن متن و یافتن نکات معقول و برجسته روشنی در درون متن است (Attride 2001: 385). یک شبکه

مضامین با مضامین پایه شروع می‌شود و تا تعیین مضامین فراگیر ادامه می‌یابد (عابدی جعفری و همکاران ۱۳۹۰: ۱۷۱).

شکل ۱. ساختار یک شبکه مضامین (Attride 2001: 385)

یافته‌های پژوهش

بر اساس مطالعه وصیت‌نامه امام خمینی نسبت به استخراج کدها و نکات کلیدی در مورد سرمایه اجتماعی اقدام شد و به روش تحلیل مضمون به دسته‌بندی مؤلفه‌ها پرداخته شد. بدین ترتیب، پس از مطالعه عمیق وصیت‌نامه امام خمینی، جملاتی که به نوعی با سرمایه اجتماعی مرتبط بود، در جدول ۱ درج شد. سپس بر اساس راهبرد تحلیل مضمون به استخراج نکات کلیدی، مضامین پایه و مضامین سازمان دهنده اقدام شد. شایان ذکر است، نگارندگان پژوهش حاضر ۹۰ کد و نکته کلیدی در مورد سرمایه اجتماعی استخراج نمودند و نهایتاً به ۴۹ مضمون پایه و ۴ مضمون سازمان دهنده تقسیم شدند که در جدول ۱ و ۲ قابل مشاهده است.

**جدول ۱. تحلیل مضمون وصیت‌نامه امام خمینی
بر اساس مضامین سرمایه اجتماعی (منبع: یافته‌های پژوهش)**

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضمین سازمان‌دهنده
۱	... و ذکر این نکته لازم است که حدیث «ثقلین» متواتر بین جمیع مسلمین است و [در] کتب اهل سنت از «صحاح ششگانه»... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۴).	پیروی از آموزه‌های اسلامی	سرمایه اسلامی
۲	در حقیقت قرآن را- که برای بشریت تا ورود به حوض بزرگ‌ترین دستور زندگانی مادی و معنوی بود و است- از صحنه خارج کردند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۵).	پیروی از قرآن	سرمایه اسلامی
۳	و هر چه این بنیان کج به جلو آمد کجی‌ها و انحراف‌ها افزون شد تا آنجا که قرآن کریم را که برای رشد جهانیان و نقطه جمع همه مسلمانان بلکه عائله بشری، از مقام شامخ احدیت به کشف تام محمدی (ص) تنزل کرد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۵).	پیروی از قرآن	سرمایه اسلامی
۴	ما همه دیدیم قرآنی را که محمدرضا خان پهلوی طبع کرد و عده‌ای را اغفال کرد و بعضی آخوندهای بی‌خبر از مقاصد اسلامی هم مدح او بودند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۶).	پیروی از قرآن	سرمایه اسلامی
۵	ما مفتخریم و ملت عزیز سرتاپا متعهد به اسلام و قرآن مفتخر است که پیرو مذهبی است که می‌خواهد حقایق قرآنی، که سراسر آن از وحدت بین مسلمین بلکه بشریت دم می‌زند، از مقبره‌ها و گورستان‌ها نجات داده و به‌عنوان بزرگ‌ترین نسخه نجات‌دهنده بشر از جمیع قیودی که بر پای و دست و قلب و عقل او پیچیده است و او را به‌سوی فنا و نیستی و بردگی و بندگی طاغوتیان می‌کشاند نجات دهد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۶).	پیروی از مذهب	سرمایه اسلامی
۶	و ما مفتخریم که پیرو مذهبی هستیم که رسول خدا مؤسس آن به‌امر خداوند تعالی بوده و امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب، این بنده رهاشده از تمام قیود، مأمور رها کردن بشر از تمام اغلال و بردگی‌ها است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۶).	پیروی از مذهب	سرمایه اسلامی

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۷	ما مفتخریم که کتاب نهج البلاغه که بعد از قرآن بزرگ ترین دستور زندگی مادی و معنوی و بالاترین کتاب رهایی بخش بشر است و دستورات معنوی و حکومتی آن بالاترین راه نجات است، از امام معصوم ما است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۶).	پیروی از کتب اسلامی	سرمایه اسلامی
۸	ما مفتخریم که ائمه معصومین، از علی بن ابی طالب گرفته تا منجی بشر حضرت مهدی صاحب زمان - علیهم آلف التحیات و السلام - که به قدرت خداوند قادر، زنده و ناظر امور است ائمه ما هستند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۶).	پیروی از ائمه معصومین	سرمایه اسلامی
۹	ما مفتخریم که ادعیه حیات بخش که او را «قرآن صاعد» می خوانند از ائمه معصومین ما است. ما به «مناجات شعبانیه» امامان و «دعای عرفات» حسین بن علی - علیهما السلام - و «صحیفه سجاده» این زبور آل محمد و «صحیفه فاطمیه» که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است از ما است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۷-۳۹۶).	پیروی از ائمه معصومین	سرمایه اسلامی
۱۰	ما مفتخریم که «باقرالعلوم» بالاترین شخصیت تاریخ است و کسی جز خدای تعالی و رسول - صلی الله علیه و آله - و ائمه معصومین - علیهم السلام - مقام او را درک نکرده و نتوانند درک کرد، از ما است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۷).	پیروی از ائمه معصومین	سرمایه اسلامی
۱۱	و ما مفتخریم که مذهب ما «جعفری» است که فقه ما که دریای بی پایان است، یکی از آثار اوست؛ و ما مفتخریم به همه ائمه معصومین - علیهم صلوات الله - و متعهد به پیروی آنانیم (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۷).	پیروی از مذهب	سرمایه اسلامی
۱۲	ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۷).	مشارکت اقشار مختلف	سرمایه انسانی
۱۳	و این نیست جز به مدد های غیبی حضرت باری تعالی - جلّت عظمته - که ملت ها را به ویژه ملت ایران اسلامی را بیدار نموده و از ظلمات ستم شاهی به نور اسلام هدایت نموده... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۹).	امداد غیبی	سرمایه اسلامی

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضمین سازمان‌دهنده
۱۴	بلکه به صراطی که خداوند به آنها نصیب فرموده است محکم و استوار و متعهد و پایداز پایبند بوده... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۹).	پیروی از آموزه‌های اسلامی	سرمایه اسلامی
۱۵	و با کمال جد و عجز از ملت‌های مسلمان می‌خواهم که از ائمه اطهار و فرهنگ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی این بزرگ راهنمایان عالم بشریت به‌طور شایسته و به‌جان‌ودل و جان‌فشانی و نثار عزیزان پیروی کنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۳۹۹).	پیروی از ائمه معصومین	سرمایه اسلامی
۱۶	از آن جمله دست از فقه سنتی که بیانگر مکتب رسالت و امامت است و ضامن رشد و عظمت ملت‌ها است، چه احکام اولیه و چه ثانویه که هر دو مکتب فقه اسلامی است، ذره‌ای منحرف نشوند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۰-۳۹۹).	پیروی از فقه اسلامی	سرمایه اسلامی
۱۷	و از آن جمله از نماز جمعه و جماعت که بیانگر سیاسی نماز است هر گز غفلت نکنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۰).	توجه به نماز جمعه	سرمایه اسلامی
۱۸	که این نماز جمعه از بزرگ‌ترین عنایات حق تعالی بر جمهوری اسلامی ایران است؛ و از آن جمله مراسم عزاداری ائمه اطهار و به‌ویژه سید مظلومان و سرور شهیدان، حضرت ابی عبد الله الحسین - صلوات و افسر الهی و انبیا و ملائکه الله و صلحا بر روح بزرگ حماسی او باد- هیچ‌گاه غفلت نکنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۰).	توجه به نماز جمعه	سرمایه اسلامی
۱۹	بی‌تردید رمز بقای انقلاب اسلامی همان رمز پیروزی است؛ و رمز پیروزی را ملت می‌داند و نسل‌های آینده در تاریخ خواهند خواند که دور رکن اصلی آن: انگیزه الهی و مقصد عالی حکومت اسلامی؛ و اجتماع ملت در سراسر کشور با وحدت کلمه برای همان انگیزه و مقصد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۴).	وحدت در جامعه	سرمایه انسانی

مضمین سازمان دهنده	مضامین پایه	کدها و نکات کلیدی	ردیف
سرمایه فرهنگی - ساختاری	استقلال و عدم وابستگی	این جانب به همه نسل های حاضر و آینده وصیت می کنم که اگر بخواهید اسلام و حکومت الله برقرار باشد و دست استعمار و استثمارگران خارج و داخل از کشورتان قطع شود، این انگیزه الهی را که خداوند تعالی در قرآن کریم بر آن سفارش فرموده است از دست ندهید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۴).	۲۰
سرمایه انسانی	اتحاد و همبستگی	و در مقابل این انگیزه که رمز پیروزی و بقای آن است، فراموشی هدف و تفرقه و اختلاف است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۴).	۲۱
سرمایه فرهنگی - ساختاری	شناخت شایعه ها	بی جهت نیست که بوق های تبلیغاتی در سراسر جهان و ولیده های بومی آنان تمام توان خود را صرف شایعه ها و دروغ های تفرقه افکن نموده اند و میلیارد ها دلار برای آن صرف می کنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۴).	۲۲
سرمایه فرهنگی - ساختاری	خنثی کردن تبلیغات تفرقه افکن	امروز و در آتیه نیز آنچه برای ملت ایران و مسلمانان جهان باید مطرح باشد و اهمیت آن را در نظر گیرند، خنثی کردن تبلیغات تفرقه افکن خانه برانداز است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۴).	۲۳
سرمایه انسانی	انسجام و وحدت	توصیه این جانب به مسلمین و خصوص ایرانیان به ویژه در عصر حاضر، آن است که در مقابل این توطئه ها عکس العمل نشان داده و به انسجام و وحدت خود، به هر راه ممکن افزایش دهند و کفار و منافقان را مأیوس نمایند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۴).	۲۴
سرمایه فرهنگی - ساختاری	شناخت تبلیغات دروغین	از توطئه های مهمی که در قرن اخیر، خصوصاً در دهه های معاصر و به ویژه پس از پیروزی انقلاب آشکارا به چشم می خورد، تبلیغات دامنه دار با ابعاد مختلف برای مأیوس نمودن ملت ها و خصوص ملت فداکار ایران از اسلام است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۵-۴۰۴).	۲۵
سرمایه فرهنگی - ساختاری	شناخت تبلیغات دروغین	گاهی ناشیانه و با صراحت به اینکه احکام اسلام که ۱۴۰۰ سال قبل وضع شده است نمی تواند در عصر حاضر کشورها را اداره کند، یا آنکه اسلام یک دین ارتجاعی است و با هر نوآوری و مظاهر تمدن مخالف است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۵).	۲۶

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضمین سازمان‌دهنده
۲۷	زیرا اجرای قوانین بر معیار قسط و عدل و جلوگیری از ستمگری و حکومت جائزانه و بسط عدالت فردی و اجتماعی و منع از فساد و فحشا و انواع کج‌روی‌ها... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۵).	عدالت فردی	سرمایه‌بنیادین
۲۸	عدالت اجتماعی باید جاری شود و از ستمگری و چپاول و قتل باید جلوگیری شود... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۵).	عدالت اجتماعی	سرمایه‌بنیادین
۲۹	قرآن کریم و سنت رسول الله - صلی الله علیه و آله - آن قدر که در حکومت و سیاست احکام دارند در سایر چیزها ندارند؛ بلکه بسیار از احکام عبادی اسلام، عبادی - سیاسی است که غفلت از آنها این مصیبت‌ها را به بار آورده... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۶).	پیروی از قرآن	سرمایه اسلامی
۳۰	پیغمبر اسلام (ص) تشکیل حکومت داد مثل سایر حکومت‌های جهان لکن با انگیزه بسط عدالت اجتماعی... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۶).	عدالت اجتماعی	سرمایه‌بنیادین
۳۱	و اما حکومت حق برای نفع مستضعفان و جلوگیری از ظلم و جور و اقامه عدالت اجتماعی... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۷).	ظلم‌ستیزی	سرمایه‌بنیادین
۳۲	باید ملت بیدار و هوشیار ایران با دید اسلامی این توطئه‌ها را خنثی نمایند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۷).	هوشیاری ملت	سرمایه انسانی
۳۳	و به‌جای طرفداری از منافقان و ستمگران و سرمایه‌داران و محترکان بی‌انصاف از خدا بی‌خبر؛ طرفدار مظلومان و ستمدیدگان و محرومان باشید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۰۹).	طرفداری از مظلومان	سرمایه انسانی
۳۴	و می‌بینیم که بازماندگان شهدا و آسیب‌دیدگان جنگ و متعلقان آنان با چهره‌های حماسه‌آفرین و گفتار و کرداری مشتاقانه و اطمینان‌بخش با ما و شمارو به‌رو می‌شوند؛ و این‌ها همه از عشق و علاقه و ایمان سرشار آنان است به خداوند متعال و اسلام و حیات جاویدان... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۱-۴۱۰).	ایمان به خدا	سرمایه انسانی
۳۵	و انگیزه آنان ایمان و اطمینان به غیب است؛ و این رمز موفقیت و پیروزی در ابعاد مختلف است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۱).	امداد غیبی	سرمایه اسلامی

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۳۶	نوارهای این شهیدان تا حدی در دست و نوارهای مخالفان شاید در دست شماها باشد، ببینید کدام دسته طرفدار محرومان و مظلومان جامعه هستند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۱).	طرفداری از مظلومان	سرمایه انسانی
۳۷	و اکیداً توصیه می‌کنم که به بوق‌های تبلیغاتی مخالفان اسلام و جمهوری اسلامی گوش فرادهید که همه کوشش دارند که اسلام را از صحنه بیرون کنند که منافع ابرقدرت‌ها تأمین شود... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۳).	شناخت تبلیغات دروغین	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۳۸	و اختلاف عمیق بین دولت و ملت و دانشگاهی و روحانی راه را برای چپاولگران آن‌چنان باز کند که تمام شئون کشور در تحت قدرت آنان و تمام ذخایر ملت در جیب آنان سرازیر شود... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۴).	اتحاد و همبستگی	سرمایه انسانی
۳۹	دانشگاهیان و جوانان برومند عزیز هر چه بیشتر با روحانیان و طلاب علوم اسلامی پیوند دوستی و تفاهم را محکم‌تر و استوارتر سازند (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۴).	اتحاد حوزه و دانشگاه	سرمایه انسانی
۴۰	و از نقشه‌ها و توطئه‌های دشمن غدار غافل نباشند و به‌مجرد آنکه فرد یا افرادی را دیدند که با گفتار و رفتار خود درصد است بدر نفاق بین آنان افکند او را ارشاد و نصیحت نمایند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۴).	شناخت توطئه دشمن	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۱	و هر قشر محترم که مغز متفکر جامعه هستند باید مواظب توطئه‌ها باشند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۴).	شناخت توطئه دشمن	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۲	از جمله نقشه‌ها که مع‌الأسف تأثیر بزرگی در کشورها و کشور عزیزمان گذاشت و آثار آن باز تا حد زیادی به‌جامانده، بیگانه نمودن کشورهای استعمار زده از خویش و غرب زده و شرق زده نمودن آنان است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۴).	استقلال و عدم وابستگی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۳	به‌طوری که خود را و فرهنگ و قدرت خود را به هیچ گرفتند و غرب و شرق، دو قطب قدرتمند را نژاد برتر و فرهنگ آنان را والاتر و آن دو قدرت را قبله‌گاه عالم دانستند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۵-۴۱۴).	تکیه بر توانمندی داخلی	سرمایه فرهنگی - ساختاری

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده
۴۴	و وابستگی به یکی از دو قطب را از فرایض غیر قابل اجتناب معرفی نمودند! و قصه این امر غم‌انگیز، طولانی و ضربه‌هایی که از آن خورده و اکنون نیز می‌خوریم کشنده و کوبنده است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۵).	استقلال و عدم وابستگی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۵	و این بوجی و تهی مغزی مصنوعی موجب شده که در هیچ امری به فکر و دانش خود اتکا نکنیم و کورکورانه از شرق و غرب تقلید نماییم... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۵).	تکیه بر توانمندی داخلی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۶	بلکه از فرهنگ و ادب و صنعت و ابتکار اگر داشتیم، نویسندگان و گویندگان غرب و شرق زده بی فرهنگ، آن‌ها را به باد انتقاد و مسخره گرفته و فکر و قدرت بومی ما را سرکوب و مأیوس نموده و می‌نمایند و رسوم و آداب اجنبی را هر چند مبتذل و مفتضح باشد با عمل و گفتار و نوشتار ترویج کرده و با مداحی و ثناجویی آن‌ها را به خورد ملت‌ها داده و می‌دهند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۵).	تکیه بر آداب و رسوم داخلی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۷	فرنگی مآبی از سرتاپا و در تمام نشست و برخاست‌ها و در معاشرت‌ها و تمام شئون زندگی موجب افتخار و سربلندی و تمدن و پیشرفت و در مقابل، آداب و رسوم خودی، کهنه پرستی و عقب افتادگی است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۵-۴۱۶).	تکیه بر آداب و رسوم داخلی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۸	و با اراده مصمم و فعالیت و پشتکار خود به رفع وابستگی‌ها قیام کنید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۷).	استقلال و عدم وابستگی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۴۹	و بدانید که نژاد آریا و عرب از نژاد اروپا و امریکا و شوروی کم ندارد و اگر خودی خود را بیابد و یأس را از خود دور کند و چشم‌داشت به غیر خود نداشته باشد، در درازمدت قدرت همه کار و ساختن همه چیز را دارد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۷).	خودباوری	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۵۰	و آنچه انسان‌های شبیه به اینان به آن رسیده‌اند شما هم خواهید رسید به شرط اتکال به خداوند تعالی و اتکاب به نفس و قطع وابستگی به دیگران و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به زندگی شرافتمندانه و خارج شدن از تحت سلطه اجانب... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۷).	استقلال و عدم وابستگی	سرمایه فرهنگی - ساختاری

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
۵۱	و از جوانان، دختران و پسران، می‌خواهم که استقلال و آزادی و ارزش‌های انسانی را و لو با تحمل زحمت و رنج، فدای تجملات و عشرت‌ها و بی‌بندوباری‌ها و حضور در مراکز فحشا که از طرف غرب و عمال بی‌وطن به شما عرضه می‌شود نکنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۸).	مقاومت و تحمل زحمت	سرمایه انسانی
۵۲	و اما در دانشگاه نقشه آن است که جوانان را از فرهنگ و ادب و ارزش‌های خودی منحرف کنند و به‌سوی شرق یا غرب بکشانند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۸).	توجه به فرهنگ و ارزش‌های بومی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۵۳	اینان کشور را به غارت‌زدگی و غرب‌زدگی بکشاند و قشر روحانی با انزوا و منفوریت و شکست‌قادر بر جلوگیری نباشد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۸).	عدم غرب‌زدگی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۵۴	و هر جا انحرافی به چشم خورد با اقدام سریع به رفع آن کوشیم... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۸).	کوشش جهت رفع انحرافات	سرمایه انسانی
۵۵	هر کس به مقصدار توانش و حیطة نفوذش لازم است در خدمت اسلام و میهن باشد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۱۸).	تلاش جهت خدمت به اسلام	سرمایه انسانی
۵۶	با کمال حسن نیت و برادری با هم مجلسان خود رفتار و همه کوشا باشند که قوانین خدای‌نخواسته از اسلام منحرف نباشد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۱).	اجرای قوانین اسلامی	سرمایه اسلامی
۵۷	و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۱).	پیروی از آموزه‌های اسلامی	سرمایه اسلامی
۵۸	ملت در سرتاسر کشور در کارهایی که محول به اوست بر طبق ضوابط اسلامی و قانون اساسی انجام دهد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۲).	اجرای قوانین اسلامی	سرمایه اسلامی
۵۹	خود را وقف در خدمت به اسلام و جمهوری اسلامی و محرومان و مستضعفان نمایند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۳).	تلاش جهت خدمت به اسلام	سرمایه انسانی
۶۰	و دست کسانی که با جان و مال مردم بازی می‌کنند و آنچه نزد آنان مطرح نیست عدالت اسلامی است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۴).	عدالت اسلامی	سرمایه بنیادین

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده
۶۱	که ان شاء الله تعالی به زودی قضاوت اسلامی در سراسر کشور جریان پیدا کند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۴).	قضاوت اسلامی	سرمایه بنیادین
۶۲	همه شما به پشتیبانی ملت احتیاج دارید. با پشتیبانی مردم خصوصاً طبقات محروم بود که پیروزی حاصل شد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۶).	پشتیبانی از طبقات محروم	سرمایه انسانی
۶۳	بنا بر این حقیقت ملموس، باید کوشش در جلب نظر ملت بنمایید و از رفتار غیر اسلامی- انسانی احتراز نمایید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۶).	پیروی از آموزه‌های اسلامی	سرمایه اسلامی
۶۴	و در همین انگیزه به وزرای کشور در طول تاریخ آینده توصیه می‌کنم که در انتخاب استاندارها دقت کنند اشخاص لایق، متدین، متعهد، عاقل و سازگار با مردم انتخاب نمایند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۷).	اهمیت تعهد و تخصص افراد	سرمایه انسانی
۶۵	تا آرامش در کشور هر چه بیشتر حکم فرما باشد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۷).	ایجاد آرامش	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۶۶	وابستگی در بعض امور هر چند ممکن است ظاهر فریبنده‌ای داشته باشد یا منفعت و فایده‌ای در حال داشته باشد، لکن در نتیجه، ریشه کشور را به تباهی خواهد کشید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۷).	استقلال و عدم وابستگی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۶۷	و دعوت به وحدت و اتحاد کنید که خداوند با شماست... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۷).	انسجام و وحدت	سرمایه انسانی
۶۸	خود باید به این امر حیاتی که آزادی و استقلال را تحقق می‌بخشد قیام کنید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۸-۴۲۷).	استقلال و آزادی	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۶۹	اگر دانشگاه‌ها و مراکز تعلیم و تربیت دیگر با برنامه‌های اسلامی و ملی در راه منافع کشور به تعلیم و تهذیب و تربیت کودکان و نوجوانان و جوانان جریان داشتند، هرگز میهن ما در حلقوم انگلستان و پس‌از آن آمریکا و شوروی فرو نمی‌رفت... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۲۹).	دانشگاه اسلامی	سرمایه اسلامی

مضمین سازمان دهنده	مضامین پایه	کدها و نکات کلیدی	شماره
سرمایه انسانی	کارگزاران اسلامی	و اگر شخصیت‌های پاک‌دامن با گرایش اسلامی و ملی به معنای صحیحش، نه آنچه امروز در مقابل اسلام عرض اندام می‌کند، از دانشگاه‌ها به مراکز قوای سه‌گانه راه می‌یافت، امروز ما غیر امروز و میهن ما غیر این میهن و محرومان ما از قید محرومیت رها و بساط ظلم و ستم‌شاهی و مراکز فحشا و اعتیاد و عشرتکده‌ها که هر یک برای تباه نمودن نسل جوان فعال ارزنده کافی بود، درهم‌پیچیده... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۰).	۷۰
سرمایه اسلامی	دانشگاه اسلامی	و دانشگاه‌ها اگر اسلامی - انسانی - ملی بود، می‌توانست صدها و هزارها مدرس به جامعه تحویل دهد؛ لکن چه غم‌انگیز و اسفبار است که دانشگاه‌ها و دبیرستان‌ها به دست کسانی اداره می‌شود و عزیزان ما به دست کسانی تعلیم و تربیت می‌دیدند که جز اقلیت مظلوم محرومی همه از غرب‌زدگان و شرق‌زدگان با برنامه و نقشه‌دیگنه شده در دانشگاه‌ها کرسی داشتند (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۰).	۷۱
سرمایه انسانی	به کارگیری افراد شایسته در دانشگاه	نگذارند عناصر فاسد دارای مکتب‌های انحرافی یا گرایش به غرب و شرق در دانشسراها و دانشگاه‌ها و سایر مراکز تعلیم و تربیت نفوذ کنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۱-۴۳۰).	۷۲
سرمایه فرهنگی - ساختاری	ایستادگی در مقابل انحرافات	و وصیت این جانب به جوانان عزیز دانشسراها و دبیرستان‌ها و دانشگاه‌ها آن است که خودشان شجاعانه در مقابل انحرافات قیام نمایند تا استقلال و آزادی خود و کشور و ملت خودشان مصون باشد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۱).	۷۳
سرمایه انسانی	فرماندهان پاک‌دامن	و اگر فرماندهان پاک‌دامن متصدی امر باشند، هرگز برای دشمنان کشورها امکان کودتا یا اشغال یک کشور پیش نمی‌آید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۱).	۷۴
سرمایه انسانی	پرهیز از اختلاف	و از اختلافات درون‌گروهی مصون باشند (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۲).	۷۵
سرمایه اسلامی	وفاداری به اسلام	وصیت مشفقانه می‌کنم که از اسلام که یگانه مکتب استقلال و آزادیخواهی است و خداوند متعال همه را با نور هدایت آن به مقام والای انسانی دعوت می‌کند، چنانچه امروز وفادارید در وفاداری استقامت کنید (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۳).	۷۶

ردیف	کدها و نکات کلیدی	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده
۷۷	ملتی مثل ایران را که از بچه‌های خردسالتش تا پیرزن‌ها و پیرمردهای بزرگسالتش، در راه هدف و جمهوری اسلامی و قرآن و مذهب جان‌فشانی و فداکاری می‌کنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۶).	جان‌فشانی در راه کشور	سرمایه انسانی
۷۸	و با محرومین جامعه که با جان‌ودل به جمهوری اسلامی خدمت می‌کنند متحد شوید... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۳۸).	اتحاد و همبستگی	سرمایه انسانی
۷۹	پس مصلحت خود و ملت خود و مناطق خود آن است که با دولت تشریک‌مساعی نموده و از یاغی‌گری و خدمت به بیگانگان و خیانت به میهن خود دست‌بردارند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۰).	تشریک‌مساعی	سرمایه انسانی
۸۰	و مطمئن باشند که اسلام برای آنان هم از قطب جنایتکار غرب و هم از قطب دیکتاتور شرق بهتر است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۰).	پیروی از آموزه‌های اسلامی	سرمایه اسلامی
۸۱	و باید به خود بیاورانیم که اگر يك ملت بخواهند بدون وابستگی‌ها زندگی کنند می‌توانند؛ و قدرتمندان جهان بر يك ملت نمی‌توانند خلاف ایده آنان را تحمیل کنند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۰).	خودباوری	سرمایه فرهنگی - ساختاری
۸۲	یکی از اموری که لازم به توصیه و تذکر است، آن است که اسلام نه با سرمایه‌داری ظالمانه و بی‌حساب و محروم‌کننده توده‌های تحت ستم و مظلوم موافق است، بلکه آن را به‌طور جدی در کتاب و سنت محکوم می‌کند و مخالف عدالت اجتماعی می‌داند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۸۱-۸۰).	عدالت اجتماعی	سرمایه بنیادین
۸۳	اسلام يك رژیم معتدل با شناخت مالکیت و احترام به آن به نحو محدود در پیدا شدن مالکیت و مصرف، که اگر به‌حق به آن عمل شود چرخ‌های اقتصاد سالم به راه می‌افتد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۴).	پیروی از آموزه‌های اسلامی	سرمایه اسلامی
۸۴	و عدالت اجتماعی، که لازمه يك رژیم سالم است تحقق می‌یابد... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۴).	عدالت اجتماعی	سرمایه بنیادین

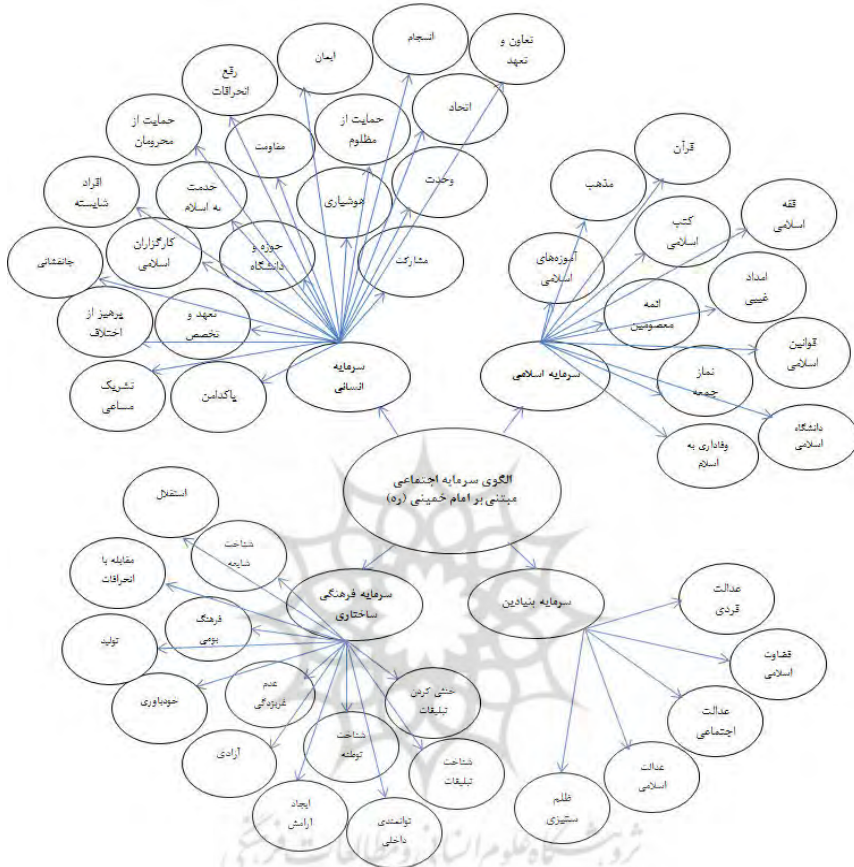
مضمین سازمان دهنده	مضامین پایه	کدها و نکات کلیدی	ردیف
سرمایه فرهنگی - ساختاری	به کارگیری ثروت‌ها در تولید	و به ثروتمندان و پولداران مشروع وصیت می‌کنم که ثروت‌های عادلانه خود را به کار اندازید و به فعالیت سازنده در مزارع و روستاها و کارخانه‌ها برخیزید که این خود عبادتی ارزشمند است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۵).	۸۵
سرمایه انسانی	پشتیبانی از طبقات محروم	و به همه در کوشش برای رفاه طبقات محروم وصیت می‌کنم که خیر دنیا و آخرت شماها رسیدگی به حال محرومان جامعه است (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۵).	۸۶
سرمایه فرهنگی - ساختاری	استقلال و آزادی	وصیت من به همه مسلمانان و مستضعفان جهان این است که شماها نباید بنشینید و منتظر آن باشید که حکام و دست‌اندرکاران کشورتان یا قدرت‌های خارجی بیایند و برای شما استقلال و آزادی را تحفه بیاورند... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۴۸-۴۴۷).	۸۷
سرمایه انسانی	تعاون و تعهد	و تا این روح تعاون و تعهد در جامعه برقرار است کشور عزیز از آسیب دهر ان شاء الله تعالی مصون است... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۵۰).	۸۸
سرمایه فرهنگی - ساختاری	استقلال و عدم وابستگی	و وصیت من به همه آن است که با یاد خدای متعال به سوی خودشناسی و خودکفایی و استقلال، با همه ابعادش به پیش... (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۵۰).	۸۹
سرمایه انسانی	تعاون و تعهد	و بی تردید دست خدا با شما است، اگر شما در خدمت او باشید و برای ترقی و تعالی کشور اسلامی به روح تعاون ادامه دهید (امام خمینی ۱۳۸۵ ج ۲۱: ۴۵۰).	۹۰

جدول ۲. دسته‌بندی مضامین پایه و سازمان دهنده سرمایه اجتماعی مبتنی بر وصیت‌نامه سیاسی - الهی امام خمینی (منبع: یافته‌های پژوهش)

سرمایه بنیادین	سرمایه فرهنگی - ساختاری	سرمایه انسانی	سرمایه اسلامی
عدالت فردی	استقلال و عدم وابستگی	مشارکت اقشار مختلف	پیروی از آموزه‌های اسلامی
عدالت اجتماعی	شناخت شایعه‌ها	وحدت در جامعه	پیروی از قرآن
ظلم‌ستیزی	خنثی کردن تبلیغات تفرقه‌افکن	اتحاد و همبستگی	پیروی از مذهب

پرووی از کتب اسلامی	انسجام و وحدت	شناخت تبلیغات دروغین	عدالت اسلامی
پرووی از ائمه معصومین	هوشیاری ملت	شناخت توطئه دشمن	قضاوت اسلامی
امداد غیبی	طرفداری از مظلومان	تکیه بر توانمندی داخلی	
پرووی از فقه اسلامی	ایمان به خدا	به کارگیری ثروت‌ها در تولید	
توجه به نماز جمعه	اتحاد حوزه و دانشگاه	خودباوری	
اجرای قوانین اسلامی	مقاومت و تحمل زحمت	توجه به فرهنگ و ارزش‌های بومی	
دانشگاه اسلامی	کوشش جهت رفع انحرافات	عدم غرب‌زدگی	
وفاداری به اسلام	تلاش جهت خدمت به اسلام	ایجاد آرامش	
	پشتیبانی از طبقات محروم	استقلال و آزادی	
	اهمیت تعهد و تخصص افراد	ایستادگی در مقابل انحرافات	
	کارگزاران اسلامی		
	به کارگیری افراد شایسته در دانشگاه		
	فرماندهان پاک‌دامن		
	پرهیز از اختلاف		
	جان‌فشانی در راه کشور		
	تشریک مساعی		
	تعاون و تعهد		

علاوه بر این، شبکه مضامین پژوهش حاضر طبق شکل ۲ قابل مشاهده است که به ۴۹ مضمون پایه، ۴ مضمون سازمان دهنده و مضمون فراگیر سرمایه اجتماعی اشاره شده است.

شکل ۲. شبکه مضامین سرمایه اجتماعی بر اساس وصیت‌نامه امام خمینی (منبع: یافته‌های پژوهش)

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر در راستای تولید علم دینی و بومی‌سازی علوم غربی با یک پرسش اصلی که «الگوی سرمایه اجتماعی مبتنی بر وصیت‌نامه امام خمینی چگونه است؟» به انجام رسیده است. بدین منظور، نگارندگان پژوهش حاضر پس از مطالعه عمیق در وصیت‌نامه امام خمینی کدها و نکات کلیدی که مرتبط با مفهوم سرمایه اجتماعی بودند استخراج کردند. سپس با بهره‌گیری از راهبرد تحلیل مضمون به دسته‌بندی کدها بر اساس مضامین پایه و

سازمان دهنده اقدام نمودند. شایان ذکر است، در پژوهش حاضر ۹۰ کد و نکته کلیدی مرتبط با سرمایه اجتماعی استخراج شده است و پس از انجام دسته‌بندی‌های مربوطه به ۴۹ مضمون پایه و ۴ مضمون سازمان دهنده با عناوین سرمایه اسلامی، سرمایه انسانی، سرمایه بنیادین و سرمایه ساختاری-فرهنگی تقسیم شده است.

نهایتاً، الگوی نهایی پژوهش در قالب شکل ۲ ارائه شده است که چهار شاخص جهت معرفی و نیز سنجش سرمایه اجتماعی ارائه نموده است. سرمایه انسانی به‌عنوان یکی از شاخص‌های الگوی پژوهش معرفی شده است که شامل مؤلفه‌های پیروی از آموزه‌های اسلامی، پیروی از قرآن، پیروی از مذهب، پیروی از کتب اسلامی، پیروی از ائمه معصومین، امداد غیبی، پیروی از فقه اسلامی، توجه به نماز جمعه، اجرای قوانین اسلامی، دانشگاه اسلامی، وفاداری به اسلام است. با توجه به شرایط حاکم بر کشور و دین غالب و حاکم بر فضای جامعه، تبعیت و پیروی از آموزه‌های اسلامی پیامدهای بسیاری را در جامعه به همراه خواهد داشت. سرمایه انسانی شاخص دیگری است که شامل مؤلفه‌های مشارکت اقشار مختلف، وحدت در جامعه، اتحاد و همبستگی، انسجام و وحدت، هوشیاری ملت، طرفداری از مظلومان، ایمان به خدا، اتحاد حوزه و دانشگاه، مقاومت و تحمل زحمت، کوشش جهت رفع انحرافات، تلاش جهت خدمت به اسلام، پشتیبانی از طبقات محروم، اهمیت تعهد و تخصص افراد، کارگزاران اسلامی، به‌کارگیری افراد شایسته در دانشگاه، فرماندهان پاک‌دامن، پرهیز از اختلاف، جان‌فشانی در راه کشور، تشریک مساعی، تعاون و تعهد است. شهروندان یک جامعه در صورتی که دارای ویژگی‌هایی از جمله موارد مذکور باشند، به‌عنوان یک سرمایه مطرح خواهند شد که نقش خطیری را جهت سازندگی کشور و رسیدن به چشم‌اندازهای تعیین شده ایفا می‌کنند. سرمایه بنیادین، شاخص دیگری است که به مؤلفه‌هایی همچون عدالت فردی، عدالت اجتماعی، ظلم‌ستیزی، عدالت اسلامی، قضاوت اسلامی اشاره دارد و با توجه به اهمیت زیاد عدالت و انصاف در جامعه، با عنوان سرمایه بنیادین معرفی شده است. ادراک عدالت در جامعه از عوامل بسیار شایان توجهی است که امکان تأثیرگذاری بر دیگر مؤلفه‌های موجود در جامعه را داراست که شایسته است مورد توجه تمامی مسئولان و خصوصاً قضات قرار گیرد. سرمایه فرهنگی-ساختاری چهارمین شاخصی است که در پژوهش حاضر معرفی شده است. این شاخص بر مؤلفه‌هایی

مانند استقلال و عدم وابستگی، شناخت شایعه‌ها، خنثی کردن تبلیغات تفرقه‌افکن، شناخت تبلیغات دروغین، شناخت توطئه دشمن، تکیه بر توانمندی داخلی، به کارگیری ثروت‌ها در تولید، خودباوری، توجه به فرهنگ و ارزش‌های بومی، عدم غرب‌زدگی، ایجاد آرامش، استقلال و آزادی، ایستادگی در مقابل انحرافات اشاره دارد. دستیابی به این مهم به عوامل ادراکی فردی، عوامل فرهنگی در جامعه و علاوه بر این، به عوامل ساختاری و اقتصادی نیز وابسته است که شایسته است با توجه به پیچیدگی این مؤلفه، توجه ویژه‌ای به آن گردد. الگوی ارائه‌شده در پژوهش حاضر حاصل مطالعه وصیت‌نامه سیاسی - الهی امام خمینی است که به روش تحلیل مضمون کدهای مربوطه استخراج شده‌اند. با توجه به محدودیت‌های ذهنی و زمانی، این پژوهش نیز همانند سایر پژوهش‌های علوم انسانی مبتنی بر ادراک نگارندگان است و نمی‌توان ادعا نمود که عقلایی کامل است؛ لذا، با الگوی ایده‌آل مدنظر امام خمینی به‌طور کامل منطبق نخواهد بود. شایان ذکر است، پژوهش‌های آتی می‌توانند ضمن بررسی کدها و نکات کلیدی از وصیت‌نامه امام خمینی و نیز بررسی کدهای استخراج‌شده توسط پژوهش حاضر، دسته‌بندی متفاوتی را در این خصوص انجام دهند و الگوی پژوهش حاضر را بهبود بخشند تا ان‌شاءالله الگوی کامل‌تری را در این خصوص ارائه دهند و جامعه دانشگاهی، شهروندان، مدیران و سیاستمداران از آن بهره‌مند شوند.

منابع

- اطهری، سید حسین. (۱۳۹۱) «تأثیر رهبری امام خمینی بر سرمایه اجتماعی در جریان انقلاب اسلامی»، پژوهشنامه انقلاب اسلامی، دوره ۱، شماره ۴، صص ۱۶۵-۱۸۹.
- الوانی، سید مهدی و میرعلی سید نقوی. (۱۳۸۴) «سرمایه اجتماعی، مفاهیم و نظریه‌ها»، فصلنامه مطالعات مدیریت، دوره ۹، شماره ۳۴-۳۳، صص ۲۶-۹.
- الوانی، سید مهدی و علیرضا شیروانی. (۱۳۸۳) «سرمایه اجتماعی، اصل محور توسعه»، نشریه تدبیر، شماره ۱۴۷، صص ۷۸-۷۰.
- امام خمینی، سید روح‌الله. (۱۳۸۵) صحیفه امام (دوره ۲۲ جلدی)، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ چهارم.

- بیکر، واین. (۱۳۸۲) **مدیریت و سرمایه اجتماعی**، ترجمه سید مهدی الوانی و رضا ربیعی، تهران: سازمان مدیریت صنعتی.
- جعفری مهرآبادی، مریم؛ فاطمه امامی و مریم سجودی. (آذر ۱۳۹۵) «بررسی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی مؤثر بر رضایت گردشگران»، **مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری**، دوره ۵، شماره ۱۸، صص ۷۳-۹۶.
- حق‌شناس، معصومه. (بهمن و اسفند ۱۳۸۴) «مفهوم سرمایه اجتماعی و ابعاد آن»، **مجله حدیث زندگی**، شماره ۲۷.
- خاکی، غلامرضا. (۱۳۸۷) **روش تحقیق بارویکردی به پایان‌نامه نویسی**، تهران: بازتاب، چاپ چهارم.
- دانایی‌فرد، حسن؛ سید مهدی الوانی؛ عادل آذر. (۱۳۸۸) **روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع**، تهران: انتشارات صفار، چاپ سوم.
- زمانی، عباس؛ اکبر رستمی خوراسگانی؛ سید هاشم گلستانی و آذر قلی زاده. (۱۳۹۷) «شناسایی مؤلفه‌های شناختی سرمایه اجتماعی از دیدگاه امام خمینی»، **فصلنامه دانشگاه اسلامی**، دوره ۷، شماره ۱۶، صص ۳۹۲-۳۷۷.
- عابدی جعفری، حسن؛ محمد سعید تسلیمی؛ ابوالحسن فقیهی و محمد شیخ‌زاده. (۱۳۹۰) «تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی»، **اندیشه مدیریت راهبردی**، دوره ۵، شماره ۲، صص ۱۹۸-۱۵۱.
- عبدالهی، محمدعلی. (۱۳۹۵) «سرمایه اجتماعی و عنایت الهی»، **مجله مدیریت سرمایه اجتماعی**، دوره ۳، شماره ۴، صص ۴۹۹-۴۸۳.
- کوهکن، علیرضا. (۱۳۸۸) «مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی اسلامی»، **مجله راهبردی داس**، دوره ۴، شماره ۱۷، صص ۱۴۷-۱۲۴.
- محمدی، امیر. (۱۳۸۹) **سرمایه اجتماعی در اندیشه و سیره امام خمینی**، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.
- محمودی، احمد؛ جلیل یونسی؛ میثم رحیم زاده. (۱۳۹۴) «رابطه سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی با نقش میانجی خود کارآمدی در دبیران تربیت‌بدنی»، **رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی**، دوره ۲، شماره ۷، صص ۳۹-۲۳.

-
- Abdollahi, M. A. (2017) "Social Capital and Divine Providence", *Journal of Social Capital Management*, 3(4): 483-499 (In Persian).
 - Abedi Jafari, H. Taslimi, M. S. Faqih, A. H. Sheikhzadeh, M. (2012) "Content analysis and theme network: A simple and efficient way to explain patterns in qualitative data", *Strategic Management Thought*, 5(2): 151-198 (In Persian).
 - Alvani, S. M. Seyed Naqavi, M. A. (2006) "Social Capital, Concepts and Theories", *Quarterly Journal of Management Studies*, 33(34): 4-26 (In Persian).
 - Alvani, S. M. Shirvani, A. (2005) "Social capital, the principle of development", *Journal of Tadbir*, 147(1): 70-78 (In Persian).
 - Athari, S.H. (2013) "The Impact of Imam Khomeini's Leadership on Social Capital during the Islamic Revolution", *Quarterly Journal of the Islamic Revolution*, 1(4): 165-189 (In Persian).
 - Attride-Stirling, J. (2001) "Thematic networks: an analytic tool for qualitative research", *Qualitative Research*, 1, 385-405.
 - Baker, W. (2004) *Management and social capital*, Translated by Seyed Mehdi Alvani and Reza Rabiee, Tehran: Industrial Management Organization (In Persian).
 - Braun, V. & Clarke, V. (2006) "Using thematic analysis in psychology", *Qualitative Research in Psychology*, 3(2): 77-101.
 - Danaeifard, H. Alvani, S. M. Azar, A. (2010) *Qualitative research methodology in management: a comprehensive approach*, third edition, Tehran, Saffar Publications (In Persian).
 - Fukuyama, F. (1999) *Social capital and civil society*, Prepared for Delivery at IMF Conference on Second generation Reform, Oct. 1.
 - Haghshenas, M. (2006) "The concept of social capital and its dimensions Journal of Life Hadith", *Online Journal*, No 27 (In Persian).
 - Imam Khomeini, Seyyed Ruhollah. (2006) *Sahifa Imam* (22 volumes), Tehran: Imam Khomeini Publishing House, Fourth Edition (In Persian).

- Jafari, M. Emami, F. Sujudi, M. (2015) "Investigating the components of social capital affecting tourist satisfaction", *Journal of Tourism Planning and Development*, 5(18): 73-96 (In Persian).
- Khaki, Gh. (2009) *Research method with an approach to dissertation writing*, Tehran: Reflection. fourth edition (In Persian).
- Koohkan, A. (2010) "Components of Islamic Social Capital", *Yas Strategy Magazine*, 4(17): 124-147 (In Persian).
- Lederman, D. Loayza, N. & Menendez, A.M. (2002) "Violent Crime: Does Social Capital Matter?", *Economic Development and Cultural Change*, 50(3), 509-539.
- Mahmoudi, A. Younesi, J. Rahimzadeh, M. (2016) "The Relationship between Social Capital and Psychological Capital in Physical Education Teachers", *A New Approach in Sports Management*, 2(7): 23-39 (In Persian).
- Mohammadi, A. (2011) *Social Capital in the Thought and Life of Imam Khomeini*, Master Thesis of Imam Sadegh (AS) University, Tehran (In Persian).
- Neuman, L. (1997) *Social Research Methods: Quantitative & Qualitative Approaches*, translated by: Hassan Danaeefard and Hossein Kazemi, Tehran.
- Zamani, A. Rostami Khorasgani, A. Golestani, S. H. Gholizadeh, A. (2015) "Identifying the Cognitive Components of Social Capital from Imam Khomeini's Perspective", *Islamic University Quarterly*, 7(2): 377-392 (In Persian).